

דו שיח: פועלי אמירה

- טען • קרא • צעק • פסק • בשר
- הצהיר • צין • הכריז • הציע
- הודיע • לחש • ספר • הזהיר • קבע

תכונות שליליות:

- חשדן • אנוכי • ילדותי
- תוקפן • רגזן
- דו-פרצופי • שטחי
- קנאי • גאותן, יהיר
- קל דעת

דמויות: תכונות

תכונות חיוביות:

- נעים הליכות • ענו • פיסן
- נחוש • סלחן • מתחשב
- רגיש • מסור • מוסרי
- בעל בטחון עצמי

הבעת רגש

רגשות חיוביים:

- נפלא • מקסם • מלהיב • אשר,
- מאשר • מפתע • מרהיב
- מתרגש • להוט • צפיה • הקלה
- הערצה • ענג • ערנות • עצמה
- קרבה

רגשות שליליים:

- עצב, עזוב • שעמום, משעמם
- מבוכה, נבוך • פחד, פוחד • פגוע
- כעס, כועס • אמלל • אטימות,
- אטום • חסר אונים • בדידות,
- בווד • דכדוף, מדכדך • עלבון
- מצוקה • ריקנות • נתוק

השלימו את המשפטים שלפניכם בפעלים מתאימים.

- (1) המורה _____: "שיעור אנגלית מבוטל."
- (2) יונתן _____: "אני מפחד."
- (3) הנאשם _____: "אני חף מפשע!"
- (4) עלמה _____: "בחופשה היינו בים המלח."
- (5) הן _____: "אולי נלך לסרט?"

מבין התכונות העתיקו שתי מילים הפוכות. _____, _____
מבין מילות הרגש העתיקו שתי מילים הפוכות. _____, _____

בחרו שתי תכונות, ותארו מצב אחד לכל תכונה שבחרתם.

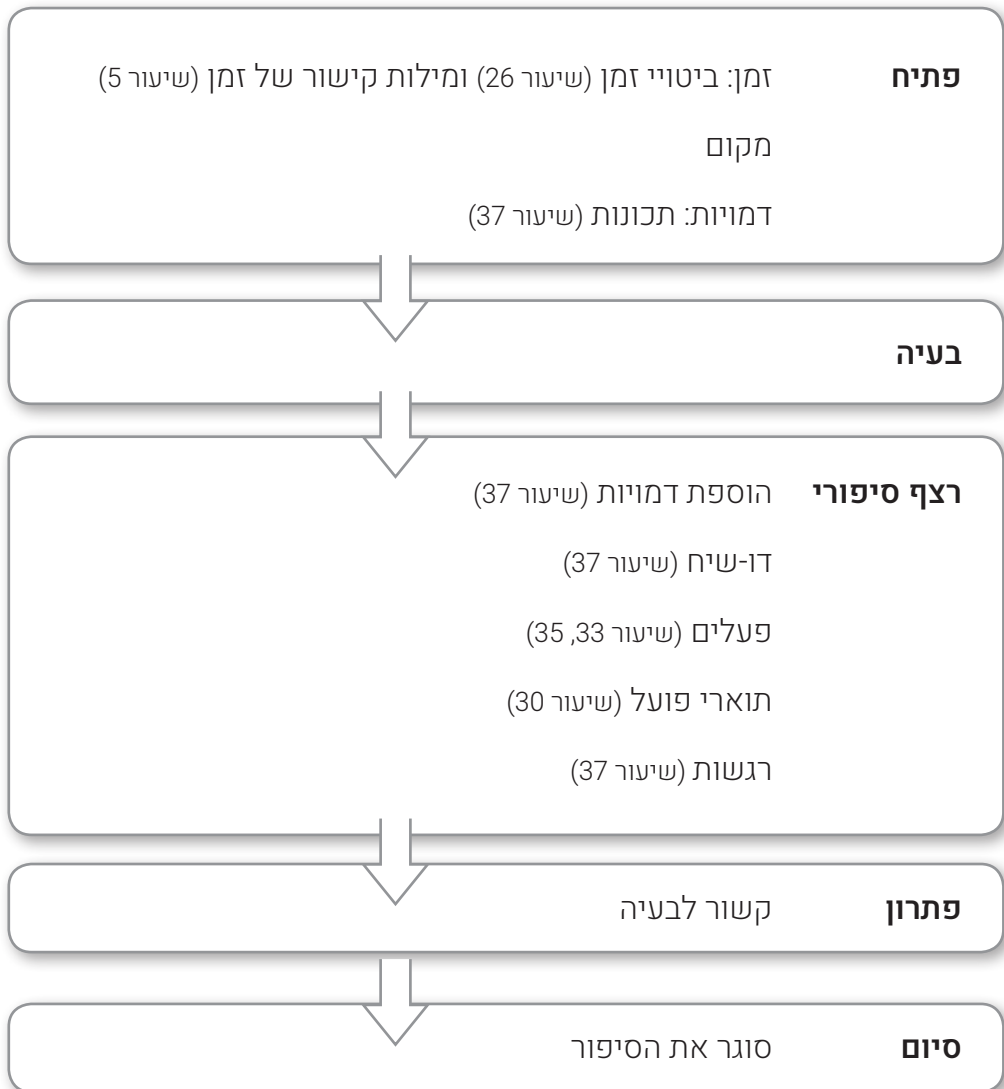
תכונה 1: _____

תכונה 2: _____

שיעור 38: תבנית סיפורית

כדי שסיפור יהיה מעניין, עלינו להשתמש ב**שמות תואר**, במילים מן המשלב הגבוה, במילים המביעות **רגשות** כדי ליצור הזדהות, במילים ובפעלים מדויקים ומגוונים, במילות קישור מתאימות וכן בביטויים, בניבים ובמטבעות לשון. את כל אוצר המילים הזה למדתם במילון שלנו.

כעת תוכלו לשפר ולהשביח את הכתיבה הסיפורית שלכם.

עם הנץ החמה השכמנו לעוד יום מסע באחד מהוואדיות של הנגב. היה די קריר, אף-על-פי שהיינו בתקופת הקיץ: תופעה ידועה היא ש במדבר קר מאוד בבוקר ובערב. "עלינו להתארגן במהרה", אמר המדריך, "כי עם שקיעת החמה עלינו להיות מחוץ לוואדי." מסוכן לטייל בוואדי בשעת החשכה. הקדמתי את כולם כדי לראות את השחר העולה. המראה מדהים בעיניי, כאילו האור נלחם בחושך, ולבסוף הניצחון המלא – כשיוצאת השמש.

במהלך השנה, בזמן שגְּרָה, קשה לי לקום בשעות האלה, ואני מושך את הזמן עד הרגע שבו אני מִבִּין שאני עלול לאחר. כאן, באוויר הצח, זינקתי במהירות הבזק.

היה זה יום שגרתני של אחד מימי אוגוסט החמים, שעה חמש אחר הצהריים. כל היום ישבתי בחדרי במזגן, והחלטתי לצאת לשאוף אוויר. קיוויתי שבשעת בין הערביים כבר תירגע השמש, אך זו הכתה בי ללא רחם בגבי החשוף. המשכתי ללכת על החוף. האוויר עמד מלכת, לפתע חשתי באוושה קלה. השמש נטתה לכיוון מערב. בדיוק לרגע הזה ייחלתי – מלחמת אור בחושך שהצבע האדום עובר ביניהם: השמש יורדת אל הים כאילו זה זמנה לרחוץ. הצבעים מתחלפים לגוונים של כתום, אחר-כך מתגלה האדום. עדיין לא חושך. רחשי הגלים נשמעו חזק יותר. התחלתי לנשום.

אירע דבר נורא. הכדור סטה ממסלולו ונחת על הכביש. עתה ראינו את המשאית. "הי!" נזדעק אמנון במלוא גרונו.

נהג המשאית לא ראה אותנו ולא שמע את זעקתו של אמנון. גם את הכדור לא ראה. עמדנו קפואים במקומנו, והכדור התגלגל לאָטו על פני הכביש.

לאחר שפגענו בו גלגלי המשאית, היא המשיכה בדרכה כאילו לא אירע דבר, ועל הכביש היה מוטל גוש חסר צורה, מה שהיה עד לפני שלוש שניות כדור חדש ומבריק.

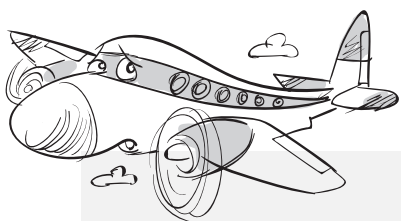
למחרת לא פגשתי את אמנון בלכתי לבית הספר. כאשר הגעתי לכיתה, מצאתיו יושב במקומו.

אמרתי לו "בוקר טוב", אך הוא לא השיב לברכתי. פניו היו עצובים ועיניו אדומות. כל אותו יום לא הביט בי. היינו כשני זרים שנפגשו במקרה. למחרת עבר אמנון לשבת במקום אחר. התברר לי כי פנה אל המורה בבקשה להחליף מקום, וזו נענתה לו.

עתה הבנתי: אמנון "ברוגז" אָתי. תחילה לא האמנתי בכך. האמנם? הרי היינו חברים טובים כל-כך! רציתי לפנות אליו בדברים. לשאול אותו. בלבי אפילו חשבתי ליטול את הכסף שבקופתי ולקנות בו כדור חדש לאמנון. אך כל המחשבות הללו נדחו הצדה. לא, לא אתחנן אליו! אם הוא רוצה להיות "ברוגז" – שיהיה.

(מתוך "ברוגז" / עמוס לוין)

קראו את הקטע שלפניכם, וסמנו בו מילות רגש.

חֶרֶדַת הטיסה שלי

לאנשים יש כל מיני פחדים: אחד נתקף פיק ברכיים בכל פעם שעליו לדבר מול אנשים, אחר מתמלא חרדה לפני מבחן, ויש שלא עושים דבר מאימת הכישלון. אני פוחד מטיסות, ויש לזה אפילו שם – חֶרֶדַת טיסה. טסנו לחו"ל כבר שלוש פעמים, וכל טיסה כזאת היא בשבילי סיוט. כשחזרנו מהטיול האחרון, הודעתי להוריי: בפעם הבאה תיסעו בלעדיי. אני נשאר בארץ, אצל סבא וסבתא. מאחר שהוריי לא מוכנים לוותר על נסיעות לחו"ל, ולנסוע בלעדיי לא בא בחשבון – אימא שלי שמה לה למטרה למצוא פתרון לבעיה. כמה שבועות לפני הנסיעה האחרונה היא הלכה לספרייה של האוניברסיטה וחקרה את הנושא לעומק. היא חזרה ובאמת־תקתה שֶׁלל פתרונות אפשריים: הֶחֱל בתרגילי נשימה והרפיה וכלה בתרגילי דמיון. בכל ערב לפני השינה היינו אימא ואני יושבים יחד ומְתַגְלִים.

לנמל התעופה נסעתי ברגשות מעורבים: מצד אחד הייתי אחוז אימה שמא אֶחווה שוב את החרדה המוכרת. אבל מהצד האחר קיוויתי שהתרגילים שעשינו יעזרו לי להתמודד. ברגעי ההמראה הָלַם ליבי בחוזקה. אימא החזיקה בידי, וביחד עשינו את התרגילים שהתאמנו עליהם בשבועיים האחרונים. עצמתי את עיניי ועשיתי נשימות ותרגילי הרפיה ודמיון. וְאָז זה פלא – לאט לאט הרגשתי שאני שולט בפחד! לקראת הנחיתה שוב עלתה רמת המתח והחרדה, אבל כבר ידעתי מה לעשות כדי לפוֹגֵג אותן. מאז ועד היום אני אסיר תודה לאימא, שלא ויתרה לי ואילצה אותי להתמודד בזכותה ראיתי עולם!

כתבו קטע קצר, והשתמשו בחמש מילות רגש.

שיעור 39: השבת סיפור

קראו את הסיפור שלפניכם, ופעלו לפי ההוראות.

- סמנו בסיפור את חלקי התבנית הסיפורית (שיעור 38).
- סמנו בקו תחתון מילים שלא הכרתם, וכתבו את הפירוש של כל אחת מהן.
- סמנו בשני קווים את המאזכרים של המילה "סבא".
- הקיפו את מילות הקישור.
- בדקו אם יש חזרה על מילים. בדקו אם כדאי להחליף מילה במילה נרדפת.

היה זה בשעות אחר הצהריים המוקדמות של קיץ ישראלי טיפוסי, חם בכל שעות היום. אף-על-פי שהחזאית מודיעה על הקלה בחום, לא מרגישים שום שינוי. סבא שלי זקן מופלג היה, חילק את חייו בין שלושה בתים שבהם גרו בנותיו: בירושלים, ברמת-גן ובשכונת ביצרון בתל-אביב, השכונה שבה גרנו משפחתי ואני. אני זוכרת מדמותו את עיניו הכחולות העמוקות ואת זקנו הלבן הארוך, כיפה על ראשו, גבו כפוף קמעא, רזה, פוסע צעד אחר צעד אך בטוח. איש חכם היה סבא שלי. לא דיבר הרבה, אבל כל מילה או משפט חקוקים אצלי בסלע.

אחת לחודש היה עוזב את ביתנו ונוסע לרמת-גן לשהות אצל גֵּתו (דודתי) ומשפחתה. כדי להגיע לאוטובוס היה עליו ללכת כחצי שעה מביתנו. היום - אני מגִּקֶּת לעצמי - זו לא הייתה בעיה, מישוהו מאָתנו היה מְסִיע אותנו או לוקח אותנו לרמת-גן לבית דודתי. אבל, באותם ימים - למי הייתה מכונית? או כסף למונית? הבעיה הייתה שסבא לא הסכים שילוו אותנו. רצה להוכיח לעצמו שהוא עדיין עצמאי ועומד לא רק על דעתו אלא גם על רגליו.

אבל אמי פָּחְדה והטילה עליי משימה: לעקוב אחריו עד התחנה כדי לוודא שהוא מגיע ללא פגע. אולי זו נראית לכם משימה פשוטה - אך לא! הייתה זו משימה

נוראית. הבנתי את חשיבותה, אולם חשתי עמה מועקה בלב.

'לעקוב אחרי סבא? לשקר לו? הוא הרי ביקש שלא ילוו אותו. אם כך, מדוע לא לכבד את בקשתו?' חשבתי לעצמי, 'ואם הוא יסתובב ויראה אותי? איך אביט בפניו?' אמי חשה במצוקתי, אך לא שחררה אותי מהמשימה.

ואני יצאתי לדרך קופצת מעץ לשיח ומשם לפח זבל כדי להסתתר שמא יפנה סבא את מבטו לאחור. היה נדמה לי ששעות אני בדרך. החשש להתגלות ופעולת הרמייה מאחורי גבו של סבי גרמו לי לחץ. הייתי חוזרת ובוכה, ואמי חשבה שקרה משהו לסבי. לא יכולתי להסביר לה את מקור הבכי.

"לא, לא, סבא בסדר גמור. זה אני."

"מה את?" שאלה.

כשסבא היה שב אלינו ונותן לי נשיקה בראש, ידעתי שהוא יודע, הרגשתי את זה, ואין לי הסבר לכך. אתם מבינים שאני כבר לא ילדה. אבל את ההליכות ההן אחרי סבא אני נוצרת בתוכי עד היום.

מילים שלא הכרתי ופירושיהן

מהו לקח?

יש משפחה שקוראים לה חורש שהייתה עשירה מאוד. יום אחד משפחת חורש החליטה לקנות לכל אחד מבני המשפחה פלאפון. כולם התרגשו ולא ישנו בלילה וגם לא אכלו וגם לא שתו. מאותו רגע שקיבלו פלאפונים כל אחד נעלם למקום שלו והיו כל היום בפלאפונים ולא ידעו מי זה מי. יום אחד החליט האבא לקחת להם את הפלאפונים ולא החזיר להם שלושה ימים אחרי שהחזיר להם שוב לקח להם וכך למדו את הלקח.

נסו להשביח את הסיפור באמצעות כל הידע שצברתם על אוצר מילים ועל תבנית סיפורית.

תחילה שאלו שאלות לגבי התבנית הסיפורית.

ניתוח הבעיות

- האם רכיבי **הפתיח** מופיעים?
- מדוע קנו פלאפונים לכולם?
- מה המטרה? מי קנה? מה ה**בעיה**?
- מדוע נלקחו הפלאפונים?
- האם יש **דו-שיח**?
- האם יש **רצף סיפורי**?
- האם יש תיאור של **רגשות**?
- האם יש תיאור של **דמויות**? האם הדמויות מפותחות?
- כיצד **נפתרה** הבעיה? כיצד למדו את הלקח? האם תהליך הלמידה מוסבר ומפורט?
- האם ה**סיום** מובן ומשכנע?

